

Югозападен университет „Неофит Рилски“

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ, бр. 37/ 26.04.2024 г.

Рецензент: доц. д-р **Динка Атанасова Златева**, Югозападен университет „Неофит Рилски“, гр. Благоевград, член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 3.8 Икономика (Маркетинг (Маркетинг, ценова политика на предприемаческия бизнес, предприемачество))

Основание: Заповед № 1184/ 25.06.2024 г. на Ректора на ЮЗУ "Неофит Рилски" – Благоевград

Кандидат: доц. д-р **Вяра Василева Кюрова**, катедра „Бизнес мениджмънт и маркетинг“, Стопански факултет при Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

I. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Вяра Кюрова е единствен кандидат по обявения конкурс. От направената проверка на представените материали за конкурса, нарушения в процедурата не са установени. Спазени са изискванията на чл. 29(1)(2), 29 б (2)(3), т.1 и т.2 от ЗРАСРБ и чл. 60 (1), чл. 61(1)(2), т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ. Взети са под внимание и указанията дадени във Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Участникът в конкурса е роден на 3.04.1972 г. в гр. Благоевград. През 1996 г. получава образователно-квалификационна степен **Магистър по „Физика“** в ЮЗУ „Неофит Рилски“, а към 2000 г. завършва **магистърска програма по „Счетоводство и контрол“** в същото висше учебно заведение. През 2005 г. постъпва на работа като **асистент** в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ в Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, като последователно е преназначена за **старши асистент** през 2007 г. и **главен асистент** през 2010 г. През 2011 г. след успешна защита придобива **ОНС „Доктор“** по "Икономика и управление (по отрасли)".

Академичната длъжност „**Доцент**“ получава през 2014 г. по научна специалност „Маркетинг“. Година по-късно е избрана за **Заместник декан по учебната дейност** в Стопанския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“, като в два последователни мандата заема тази позиция. От януари 2024 г. е **Заместник ректор по образователни дейности – бакалавърски програми и акредитация** в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Общият стаж на доц. д-р Вяра Кюрова в катедра „Бизнес мениджмънт и маркетинг“ на ЮЗУ „Н. Рилски“ е 19 години и три месеца в периода 2005-2024. Стажът като доцент е десет години.

Научните интереси на кандидата са в областите: маркетинг, конкурентоспособност и предприемачество.

Владее писмено и говоримо **английски и руски език**, което в значителна степен подпомага нейната изследователска и преподавателска дейност.

В периода 2016-2023 г. доц. д-р Вяра Кюрова е осъществила три **преподавателски мобилности** по програма Еразъм+, както следва: Университет Wyzsza Szkola Ekonomiczno-Humanistyczna, гр. Биелско-Бяла, Полша (2016), University of Bielsko-Biala, Полша (2022) и смесена мобилност в Technical University of Civil Engineering, Букурещ, Румъния (2023).

Кандидатът е осъществил **специализации** в Department of Business Administration, Technological Education Institute of Central Macedonia, Greece (2015 г.) и в Националната федерация на работодателите на инвалиди, гр. София по проект BMP1/1.3/2738/2017 “INNOVATIVE VOCATIONAL SOCIAL ENTREPRENEURIAL TRAINING (INNOVENTER)” по програма Transnational Cooperation Interreg“ Balkan-Mediterranean 2014-2020” (2019 г.).

Обученията, в които е участва доц. д-р Вяра Кюрова са: квалификационен курс “Електронни таблици” към ЮЗУ „Н. Рилски“ -

Благоевград (2014 г.); квалификационен курс “Технологии за обработка на статистически данни” към ЮЗУ „Н. Рилски“ - Благоевград (2014 г.); “Оперативни програми и възможности за опериране на проекти с евросредства”, организиран от Областен информационен център, Благоевград (2016 г.); курс за ръководители на учебни предприятия, организиран от МОН – Център за учебно-тренировъчни фирми (2020 г.); „Корпоративна социална отговорност: иновативен инструмент за устойчиво корпоративно развитие“ към Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград (2021 г.).

Кандидатът е участвал в 4 международни и 3 национални **научноизследователски проекта**.

Удостоена е с две **международни награди** през 2022 г. на Десетата международна научна конференция “MODERN RESEARCH AND TRENDS IN ECONOMICS, LAW AND SOCIAL POLICIES”, Университет в Елбасан “Aleksander Xhuvani”, Албания.

Кандидатът е член и на **национални и международни научни организации** като: Съюза на учените в България – клон Благоевград, Съюза на икономистите в България, Камарата на преподавателите от висшето образование, Македонско сдружение за маркетинг „Маркетинг“ - Скопие и WoodEMA.

Внимание заслужава и участието ѝ в редица **редакционни колективи** на чужди и български научни издания. Тя е *главен редактор* на сп. „Предприемачество“ към УИ „Н. Рилски – Благоевград, *зам. главен редактор* на сп. „Икономика и управление“ към УИ „Неофит Рилски“. Член е на редакционната колегия на сп. „Multidisciplinary journal of science, education and art“, България; сп. „Economic Processes Management“ Ukraine; сп. “MIND” Poland; сп. „POLONIA“, Poland; сп. „China-USA Business Review“, USA; сп. „Chinese Business Review“, USA; сп. „Management Studies“, USA; сп. „Revista 100-Cs“, Чили; Journal of Business and Economic

Development (JBED), USA. Член е на научния комитет на The 6-th Virtual Multidisciplinary Conference (QUAESTI 2018), Slovakia и на научните съвети на TMS ALGARVE 2014, Management Studies International Conference, Portugal и на International Scientific Conference “THE CULTURAL CORRIDORS OF SOUTHEASTERN EUROPE: CULTURAL TOURISM WITHOUT BOUNDARIES” Santorini, Greece.

Рецензент е на 14 научни труда в области като управление, фамилен бизнес, конкурентоспособност, маркетинг и туризъм.

Участва като член/председател в **научни журита** за придобиване на академични степени и длъжности с изготвяне на становища и рецензии.

Доц. д-р Вяра Кюрова участва активно в разработването и актуализирането на **учебни планове и програми**.

Тя е **научен ръководител и рецензент** на дипломанти от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

Кандидатът се ползва с **добро име** сред колеги и студенти. Връзката му със специалисти от практиката обогатява и дава добавена стойност в изследователската му дейност и преподавателска работа.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

За участие в конкурса доц. д-р Вяра Кюрова е представила попълнена справка за изпълнение на минималния брой точки, изискуеми по групи показатели за професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Маркетинг“ (Маркетинг, ценова политика на предприемаческия бизнес, предприемачество), съобразно ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Справка за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“

Таблица 1. Минимални изисквани точки по групи показатели заемане на академична длъжност „професор“

Група от показатели	Съдържание		Минимален праг в брой точки	Изпълнение в брой точки
А	Показател 1	Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“	50	50 т.
Б	Показател 2	-	-	-
В	Показател 3	Хабилитационен труд - монография	100	100 т.
Г	Сума от показателите от 4 до 10	Монографии, статии, доклади и др.	200	313,1 т.
Д	Сума от показателите от 11-13	Цитирания, рецензии и др.	100	770 т.
Е	Сума от показателите от 14 до края	Участия в проекти, публикувани учебници, учебни пособия	100	328,3 т.
Общо по групи А+Б+В+Г+Д+Е			550	1561,4 т.

От направената справка за изпълнение на количествените изисквания е видно, че при изискуеми 550 точки, кандидатът отчита **1561,4 т.**, което надвишава с 1011,4 точки минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“, съобразно ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

За участие в конкурса кандидатът е представил 3 монографии, 9 статии и 1 студия, публикувани в WoS, 22 други публикации в нерепурирани издания (студия, статии и доклади), 2 учебника и 1 учебно помагало. Броят на публикациите е 38 с общ обем от 830 страници.

Таблица 2. Публикации, предоставени по идентифициращи признаци

№	Вид на публикацията	Авторство				Публикации на български и чужд език		Общо	
		Самостоят		В съавт.		Български (№,№..)	Английски (№,№..)	Публ. бр.	Стр. бр.
		бр.	стр.	бр.	стр.				
1	Монографии	1	228	2	34	1	2, 3	3	262
2	Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни	2	22	7	76		4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	9	98
3	Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	6	58	15	163	13, 14, 15, 16, 17, 18, 33	19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32	21	221
4	Студии, публикуване в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация			1	24		34	1	24
5	Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове			1	21		35	1	21
6	Учебници и учебни помагала			3	204	36, 37, 38	-	3	204
	Общо	9	308	29	522			38	830

От анализа на предоставените документи и данните в таблица 2 можем да установим следното:

- **Предоставените научни трудове се приемат за оценка без изключение**, тъй като по съдържание не се констатира тематично дублиране.

- **Кандидатът участва в конкурса с 38 публикации**, с общ обем от **830 страници**. Типът на публикациите е, както следва: **3 монографии**, от които една самостоятелна и две в съавторство, с общ обем от 262 страници; **9 статии**, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни, от които две са самостоятелни; **21 статии и**

доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, от които 6 са самостоятелни; *1 студия* в съавторство, публикувана в научно издание, *реферирано и индексирано* в световноизвестни бази данни с научна информация; *1 студия* в съавторство, публикувана в *нереферирано списание* с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове; *2 учебника и 1 учебно помагало* в съавторство.

- От общото количество публикувани научни трудове – **27 са на английски език.**

- От справката за **цитиранията** е видно, че кандидатът е цитиран 67 пъти от други автори, като 33 от цитиранията са в реферирани научни издания в световни бази данни; 21 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 13 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране. Прави впечатление, че 22 от цитиранията са от български автори, а останалите 45 от чужди автори.

Справка за изпълнение на качествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“

Доц. д-р Вяра Кюрова е утвърден учен с дългогодишен опит и добра репутация като изследовател в областта на маркетинга, конкурентоспособността и предприемачеството.

Научноизследователската ѝ работа се отличава с разнообразие и прилагане на интердисциплинарен подход. Автор е на множество научни публикации в престижни международни издания. Свидетелство за компетентността и авторитета, който е изградила сред научната общност е високата цитируемост на нейни трудове от български и чужди автори. Тя участва в три национални и четири международни проекта. Има участие и в десет вътрешноуниверситетски проекта, като единия от тях е под нейно ръководство. Членува в три национални и две международни научни организации. През 2022 г. получава две международни научни награди.

Рецензент е на 14 научни труда в областите: маркетинг, мениджмънт и туризъм. Взима участие в 27 научни журита за присъждане на ОНС „доктор“ (на 9 е председател на научното жури) и за заемане на академични длъжности (3 пъти е председател на научното жури). Участва в 3 редакционни научни колегии в страната и 11 в чужбина. Необходимо е да се отбележи, че е главен редактор на сп. „Предприемачество“ и зам. гл. редактор на сп. „Икономика и управление“, издавани от УИ „Неофит Рилски“. Осъществила е 3 преподавателски мобилности по програма Еразъм+. Участвала е в 7 обучения за повишаване на компетенциите и повишаване качеството на научноизследователската и учебно-преподавателската дейност, която осъществява.

Учебно-преподавателската ѝ дейност е многоаспектна. Участва в разработването и обновяването на учебни програми. Води лекционни курсове по дисциплините „Маркетинг“, „Цени и ценова политика“, „Международен маркетинг“, „Маркетингово планиране“, „Предприемачество“, като по две от дисциплините има издадени учебници и едно учебно помагало. Провежда лекции на английски език пред чуждестранни студенти по водените от нея дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Води научни ръководства на дипломанти. Изключителните ѝ менторски умения се доказват с факта, че под нейно ръководство има четирима защитили докторанта, от които двама са чужденци.

Доказателство за компетенциите, професионализма и наличието на организационно-управленски умения е, че доц. д-р Вяра Кюрова в годините заема важни административни длъжности: два последователни мандата като Заместник декан по учебната дейност на Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ в периода 2015-2023 г., а от януари 2024 г. изпълнява длъжността Заместник ректор по образователни дейности – бакалавърски програми и акредитация в университета.

Въз основа на направените количествена и качествена оценки може да се заключи, че доц. д-р Вяра Кюрова е демонстрирала през годините качества и умения, подкрепени със солиден опит, както в научноизследователската, така и в учебно-преподавателската дейност. Комплексната оценка на нейната работа потвърждава, че тя притежава всички необходимите компетенции за заемане на академичната длъжност "професор". Нейният профил напълно отговаря на изискванията на обявения конкурс и ще бъде значим принос за развитието на катедра "Бизнес мениджмънт и маркетинг".

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Научната продукция на доц. д-р Вяра Кюрова свидетелства за способността ѝ да идентифицира най-новите тенденции в изследваните от нея области и да предлага иновативни подходи за справяне с предизвикателства. Представените за участие в конкурса публикации третираат различни проблеми, като различията са в рамките на допустимото и са в съответствие с обявения конкурс.

Оценка на монографията – основен хабилитационен труд

Представеният монографичен труд „Ценова политика на предприемаческия бизнес“ представлява научно изследване на актуални за ценовата политика въпроси в контекста на предприемаческата дейност.

Рецензията е отпечатана в обем от 228 страници, от които основният текст е 210 стр., а останалите 18 са съставени от увод – 3 стр., заключение – 4 стр., опис на съдържанието – 2 стр. и справка за използваната литература – 9 стр.

Обемът на монографията е достатъчен, за да бъдат изложени теоретичните, методологическите и приложни въпроси, свързани с ценовата политика на предприемаческия бизнес. Трудът се отличава с добра

систематизация и изложение на познанията на кандидата, като е изградил съдържанието на монографичния си труд, прилагайки подходящи за целта средства на научното познание.

Актуалността на монографията се определя от това, че в нея се третира въпроси, които винаги, в т.ч. към момента и в бъдеще ще имат все по-сериозно проявление в теорията и практиката. Българският бизнес се нуждае от адекватни механизми при формиране на ефективна ценова политика. Ето защо монографията е особено ценна за българските предприемачи, тъй като отчита спецификите на местния пазар и предлага решения, адаптирани към пазарната конюнктура.

В структурно отношение монографията е съставена от три глави, в които последователно са изложени теоретичните проблеми на ценовата политика на предприемаческия бизнес; факторната обусловеност на ценовата политика на предприемаческия бизнес и оценка на ценовата политика на предприемаческия бизнес. Структурата на монографията отговаря на формалните изисквания за осигуряване на логическа последователност и обвързаност на съставните части, като са изведени закономерности и обосновано са доказани твърдения. В съдържателно отношение монографията създава ясна и всеобхватна концептуална основа за изследване на ценовата политика на предприемаческия бизнес. *В първата глава* е направен задълбочен теоретичен обзор на ценовата политика в предприемачеството. Изследвана е ролята на цените като стратегически инструмент за развитие на бизнеса, както и факторите, влияещи върху формирането и устойчивостта на ценовите стратегии. Подробно са разгледани различните видове ценови цели и подходи за ценообразуване, като са идентифицирани ограниченията и предизвикателствата при избора на оптимален подход. *Втора глава* се фокусира върху факторите, които влияят върху ценовата политика на предприемаческия бизнес. Анализът показва, че въпреки множеството

изследвания в областта, все още липсва яснота относно точната дефиниция и класификация на тези фактори. В главата са разгледани както вътрешните, така и външните фактори, оказващи влияние върху ценообразуването, като специално внимание е отделено на факторите, свързани с чувствителността на потребителите към цената. *В третата глава* се представя емпирично изследване, на чиято база се оценява ефективността на ценовата политика на предприемаческия бизнес. Изследването обхваща периода от септември до декември 2019 г., като в хода на анализите са използвани резултати от проведено анкетно проучване на предприемаческия бизнес в област Благоевград. Чрез анализ на данните от изследването се идентифицират силните и слабите страни на текущата практика на ценообразуване. Изследването разкрива връзката между ценовата политика и постигането на пазарни цели, както и факторите, които ограничават ефективността на ценообразуването.

Оценката на съдържанието на хабилитационния труд показва, че той се отличава с високо качество на изследването, съчетаващо теоретична дълбочина и практическа значимост с предлагане на практически решения за конкретни проблеми. Използваната информация е актуална и точна. Отличава се с добро представяне на идеите, концепциите и гледните точки на автора. Съдържанието се откроява с ясни цели, добре формулирани идеи, акуратно използване на терминологията, познанията, концепциите, а също така и достъпен стил и изложение. Благодарение на своята актуалност и оригиналност, този труд има потенциала да обогати съществуващите научни знания и да намери практическо приложение в предприемаческия бизнес.

Оценка на приносите в останалите приложени публикации

Освен основния монографичен труд за участие в конкурса, кандидатът е представил 37 други публикации. Убедена съм, че научните публикации на доц. д-р Вяра Кюрова са плод на нейната системна и продължителна изследователска дейност и са нейно лично дело. В този контекст можем да отчетем, че тези публикации демонстрират нейния оригинален научен принос.

Според тематичната насоченост публикациите могат да се обособят в следните групи:

- Публикации, посветени на маркетинга и ценовата политика
- Публикации, отнасящи се до иновациите
- Публикации, засягащи въпросите за конкурентоспособността
- Публикации, свързани с предприемачеството

Приносите в публикациите, в подкрепа на обявения конкурс могат да се формулират по следния начин:

1. На основата на изследванията и достиженията в областта на маркетинга и ценовата политика са доразвити основни методологически и методически постановки с фокус върху предприемаческия бизнес. (1, 3, 38)

2. Разгледани са особеностите и типологията на ценовите цели на предприемаческия бизнес, характерните черти на ценовите му стратегии и факторите, оказващи влияние върху характера им и тяхната стабилност. (1, 38)

3. Установена е взаимовръзката на маркетинговите проучвания с процеса на вземане на маркетингови решения и са изтъкнати предимствата и ключовата им роля в условията на криза. Изведена е ролята на маркетинговата ориентация за развитието на фамилия бизнес и са изяснени нейните компоненти. Анализирани са процесът на стратегическото управление на маркетинга, неговите проблеми и е разкрита ролята му за

ефективно управление и устойчиво развитие на бизнеса. (3, 9, 21, 29, 32, 36, 37)

4. Във връзка с конкурентоспособността са разгледани същността и измерителите на корпоративния имидж, както и същността на маркетинговия и иновационния потенциал на предприятията. Изследвани са взаимовръзките и зависимостите им с конкурентоспособността. Направена е класификация на външните фактори за конкурентоспособност, предложена е система от индикатори за анализ и оценка на влиянието им и са определени индикатори за анализ и оценка на маркетинговия потенциал. (5, 14, 15, 16, 27, 33)

5. Разработени са теоретични и практически въпроси, свързани с ключовата роля на международната маркетингова дейност, като е направена оценка на възможностите, които тя предоставя за развитие на фамилия бизнес. (23, 26)

6. Обобщени и анализирани са редица теоретични постановки за предприемачеството както общоконцептуално, така и в различни негови аспекти. На основата на емпирични изследвания са установени връзки и зависимости, изведени са основни проблеми, направени са изводи и са предложени конкретни решения за бъдещото развитие на предприемаческия бизнес в разглежданите направления. (2, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 20, 22, 24, 30, 31, 34, 35)

7. Разработени са проблеми на мениджмънта на предприемаческата дейност в различни сектори. Представени и изяснени са основни управленски въпроси на фамилия бизнес. (4, 7, 13, 17, 20, 22, 30, 34)

8. Изследвани, изяснени и систематизирани са теоретични и практически проблеми на младежкото и социалното предприемачество, както и на предприемачеството в сферата на културата (2, 6, 12, 31, 35)

9. Изведени, анализирани и допълнени са вижданията на основните видове иновации (продуктови, организационни, процесни и маркетингови)

и е направена оценка на реализираните от предприемаческия бизнес иновации. Представена е система от показатели за оценка на иновационния потенциал на фамилия бизнес в сферата на хотелиерството в България. (10, 11, 34)

10. Въз основа на теоретичните постановки за понятието „компетенции“ са анализирани схващанията на различни автори за същността, значението, вида и характеристиките на предприемаческите компетенции. Оценени са компетенциите на предприемачите в областта на ценовата политика. Предложен е модел на предприемаческите компетенции. (1, 8, 24)

Като обобщение може да се заключи, че представените в публикациите научни приноси са ясен показател за високото ниво на научно-изследователската и преподавателската дейност на доц. д-р Вяра Кюрова.

IV. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към депозираната документация на кандидата, с която участва в обявения конкурс. Препоръчвам на доц. д-р Вяра Кюрова да продължи научните си търсения и разработки по отношение на посочените три основни направления от научната специалност. Считаю, че това би допринесло за повдигането на нови дискуссионни въпроси и изследователски прозрения, които да отворят перспективи за бъдещи изследвания.

V. Заключение

От направената проверка на представените материали за конкурса нарушения не са констатирани. Спазени са изискванията на действащите законови и подзаконови актове.

Въз основа на направения анализ и оценка на научноизследователската дейност, на представените публикации,

значимите приноси, както и на безспорните качества и компетенции в осъществяваната учебно-преподавателска дейност, убедено подкрепям кандидатурата на доц. д-р Вяра Василева Кюрова за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Маркетинг“ (Маркетинг, ценова политика на предприемаческия бизнес, предприемачество).

Благоевград, 20.08.2024 г.

Рецензент:

/доц. д-р Динка Атанасова Златева/

South-West University "Neofit Rilski"

REVIEW

of the submitted works for participation in a competition for
the academic position of PROFESSOR,
announced by the SWU "Neofit Rilski" in the State Gazette, no. 37 / 26.04.2024

Reviewer: Assoc. Prof. Dinka Atanasova Zlateva, Ph.D., South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, *member of the scientific jury* in the competition for the academic position of PROFESSOR in professional field 3.8 Economics (Marketing (Marketing, Price Policy of Entrepreneurial business, Entrepreneurship))

Basis: Order No. 1184/ 25.06.2024 by the Rector of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

Candidate: Assoc. Prof. Vyara Vasileva Kyurova, Ph.D., Department of Business Management and Marketing, Faculty of Economics at SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

I. Brief Biographical Data of the Candidate

Associate Professor Vyara Kyurova, Ph.D. is the only candidate in the announced competition. Based on the submitted materials no violations of the competition check procedure have been established. The requirements of Art. 29 (1)(2), 29 b (2)(3), items 1 and 2 of LDASRB and Art. 60 (1), Art. 61 (1)(2), item 1 and item 2 of RILSASRB have been fulfilled. The instructions given in the Internal rules for the development of the academic staff at the SWU "Neofit Rilski" were also taken into account.

The participant in the competition was born on 3rd April, 1972 in the town of Blagoevgrad. In 1996, she received a **Master's degree in "Physics"** at the SWU "Neofit Rilski", and in 2000 she completed a **Master's program in "Accounting and Control"** at the same higher educational institution. In 2005, she started working as **an assistant-professor** in the Department of Management and Marketing at the Faculty of Economics of the SWU "Neofit Rilski", being successively reappointed as **a senior assistant-professor** in 2007 and **a chief**

assistant-professor in 2010. In 2011, after a successful defense she obtained her PhD degree in "Economics and Management (by industries)". She received the academic position "**Associate Professor**" in 2014 in the scientific specialty "Marketing". A year later, she was elected as **the Deputy Dean for Academic Affairs** at the Faculty of Economics of the SWU "N. Rilski", holding this position for two consecutive terms. From January 2024, she is a **Deputy Rector for Educational Affairs - Bachelor's Programs and Accreditation** at the SWU "N. Rilski".

The general work experience of Associate Professor Vyara Kyurova, Ph.D. at the Department of Business Management and Marketing is 19 years and three months in the period 2005-2024. It includes a 10-year work experience as an Associate-Professor.

The candidate's research interests are in the fields of marketing, competitiveness and entrepreneurship.

She is fluent in written and spoken **English and Russian**, which significantly supports her research and teaching activities.

In the period 2016-2023, Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. has carried out three **teaching mobilities** under the Erasmus+ program, as follows: University of Wyzsza Szkola Ekonomiczno-Humanistyczna, Bielsko-Biala, Poland (2016), University of Bielsko - Biala, Poland (2022) and mixed mobility at the Technical University of Civil Engineering, Bucharest, Romania (2023).

The candidate has completed **specializations** at the Department of Business Administration, Technological Education Institute of Central Macedonia, Greece (2015) and at the National Federation of Employers of the Disabled, Sofia under project BMP1/1.3/2738/2017 "INNOVATIVE VOCATIONAL SOCIAL ENTREPRENEURIAL TRAINING (INNOVENTER)" under Transnational Cooperation Interreg program" Balkan-Mediterranean 2014-2020" (2019).

The trainings in which Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. participated are: a qualification course "Electronic Tables" at the SWU "N. Rilski" -

Blagoevgrad (2014); a qualification course "Technologies for statistical data processing" at the SWU "N. Rilski" - Blagoevgrad (2014); "Operational programs and opportunities for operating projects with European funds", organized by the Regional Information Center, Blagoevgrad (2016); a course for managers of educational enterprises, organized by the Ministry of Education and Culture - Center for educational and training companies (2020); "Corporate social responsibility: an innovative tool for sustainable corporate development" at the Faculty of Economics at the SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad (2021).

The candidate has participated in 4 international and 3 national **research projects**.

She was awarded two **international awards** in 2022 at the Tenth International Scientific Conference "MODERN RESEARCH AND TRENDS IN ECONOMICS, LAW AND SOCIAL POLICIES", University of Elbasan "Aleksander Xhuvani", Albania.

The candidate is also a member of **national and international scientific organizations** such as the Union of Scientists in Bulgaria - Blagoevgrad branch, the Union of Economists in Bulgaria, the Chamber of Higher Education Teachers, the Macedonian Association for Marketing "Marketing" - Skopje and WoodEMA.

Her participation in a number of editorial boards of foreign and Bulgarian scientific journals deserves attention. She is *the Editor-in-chief* of the "Entrepreneurship" Journal and *Deputy editor-in-chief* of the "Economics and Management" Journal both issued by the South-West University Publishing House "Neofit Rilski". She is *a member* of the editorial board of "Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art", Bulgaria; "Economic Processes Management" Journal, Ukraine; MIND Journal, Poland; POLONIA Journal, Poland; China-USA Business Review Journal, USA; "Chinese Business Review" Journal, USA; "Management Studies" Journal, USA; Revista 100-Cs Journal, Chile; Journal of Business and Economic Development (JBED), USA. She is a member of the scientific committee of The 6th Virtual Multidisciplinary

Conference (QUAESTI 2018), Slovakia and of the scientific councils of TMS ALGARVE 2014, Management Studies International Conference, Portugal and of the International Scientific Conference "THE CULTURAL CORRIDORS OF SOUTHEASTERN EUROPE: CULTURAL TOURISM WITHOUT BOUNDARIES" Santorini, Greece .

She is **a reviewer** of 14 scientific works in the fields of management, family business, competitiveness, marketing and tourism.

She participates as a member/chairman in **scientific juries** for the acquisition of academic degrees and positions, writing opinions and reviews.

Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. actively participates in the development and updating of **curricula and programs**.

She is **the academic supervisor and reviewer** of graduates from the Bachelor's and Master's Degrees.

The candidate enjoys **a good reputation** among colleagues and students. Her relationship with practitioners enriches and adds value to her research and teaching work.

II. Characteristics of the Candidate's Scientific and Scientific-Applied Production

In order to participate in the competition, Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. submitted a completed report for the fulfillment of the minimum number of points required by groups of indicators for professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Marketing" (Marketing, Price policy of Entrepreneurial business, Entrepreneurship), according LDASRB, RILSASRB and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff in "Neofit Rilski" SWU - Blagoevgrad.

Information on the fulfilment of the quantitative requirements for holding the academic position "Professor"

Table 1. Minimum required points by groups of indicators for holding the academic position "professor"

Group of indicators	Content		Minimum threshold in number of points	Performance in number of points
A	Indicator 1	Dissertation for the award of the Doctoral degree	50	50
B	Indicator 2	-	-	-
C	Indicator 3	Habilitation thesis - monograph	100	100
D	Sum of indicators from 4 to 10	Monographs, articles, reports, etc.	200	313.1
E	Sum of indicators from 11-13	Citations, reviews, etc.	100	770
F	Sum of the indicators from 14 to the end	Participation in projects, published textbooks, etc.	100	328.3
Total by groups A+B+C+D+E+F			550	1561.4

From the reference made for the fulfilment of the quantitative requirements, it is clear that with the required 550 points, the candidate reports **1561.4 points**, which exceeds by 1011.4 points the minimum requirements for holding the academic position of "Professor", in accordance with LDASRB, RILDASRB and the Internal Rules for the Development of the Academic staff at SWU "N. Rilski" - Blagoevgrad.

The candidate for participation in the competition has submitted 3 monographs, 9 research papers and 1 study published in WoS, 22 other publications in non-refereed editions (studies, research papers and reports), 2 textbooks and 1 teaching aid. The number of publications is 38 with a total volume of 830 pages.

Table 2. Publications provided by identifiers

No.	Type of publication	Authorship				Publications in Bulgarian and foreign languages		Total	
		Sole author		Co-author		Bulgarian (No., No..)	English (No., No..)	Publ. no.	Page no.
		no.	p.	no.	p.				
1	Monographs	1	228	2	34	1	2, 3	3	262
2	Research papers and reports published in scientific journals, refereed and indexed in world-renowned databases	2	22	7	76		4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	9	98
3	Research papers and reports published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes	6	58	15	163	13, 14, 15, 16, 17, 18, 33	19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32	21	221
4	Studies, publications in scientific journals, refereed and indexed in world-renowned databases of scientific information			1	24		34	1	24
5	Studies published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes			1	21		35	1	21
6	Textbooks and teaching aids			3	204	36, 37, 38	-	3	204
	Total	9	308	29	522			38	830

From the analysis of the provided documents and the data in Table 2, we can establish the following:

- **The submitted scientific works are accepted for evaluation without exception**, since no thematic duplication is found in terms of content.

- The candidate **participated in the competition with 38 publications**, with a total volume of **830 pages**. The type of publications is as follows: **3 monographs**, one sole-authored and two co-authored, with a total volume of 262 pages; **9 research papers published** in scientific journals, refereed and indexed in world-renowned databases, of which two are sole-authored; **21 research papers and reports** published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes, of which 6 are sole-authored; **1 research study** co-authored, published in a scientific journal, *refereed and indexed* in world-renowned databases of scientific information; **1 research study** co-authored,

published in a non-refereed peer-reviewed *journal or published in edited collective volumes; 2 textbooks and 1 teaching aid* co-authored.

- Of the total amount of published scientific works – **27 are in English.**

- From the reference for **citations**, it is clear that the candidate has been cited 67 times by other authors, with 33 of the citations being in refereed scientific publications in global databases; 21 citations in peer-reviewed monographs and collective volumes and 13 citations in non-refereed peer-reviewed journals. It is noteworthy that 22 of the citations are from Bulgarian authors, and the remaining 45 from foreign authors.

Report of fulfillment of the qualitative requirements for holding the academic position "professor"

Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. is an established scientist with many years of experience and a good reputation as a researcher in the fields of marketing, competitiveness and entrepreneurship.

The research work is distinguished by its diversity and application of an interdisciplinary approach. She is the author of numerous scientific research papers in prestigious international journals. The high citation rate of her works by Bulgarian and foreign authors is clear evidence of the competence and authority she has built among the scientific community. She has participated in three national and four international projects. She is also involved in ten intra-university projects, one of which is under her leadership. She is a member of three national and two international scientific organizations. In 2022, she received two international scientific awards. She is a reviewer of 14 scientific papers in the fields of marketing, management and tourism. She participated in 27 scientific juries for the awarding of the ESD "Doctor" (9 times she was the chairman of the scientific jury) and for holding academic positions (3 times she was the chairman of the scientific jury). She has participated in 3 editorial scientific boards in Bulgaria and 11 abroad. It is necessary to note that she is the editor-in-chief of "Entrepreneurship" Journal and deputy editor-in-chief of the "Economics and

Management" Journal, published by the SWU "Neofit Rilski". She has carried out 3 teaching mobilities under the Erasmus+ program. She has participated in 7 trainings to increase her competences and increase the quality of her research and teaching activities.

Her educational and teaching activity is multifaceted. She participates in curriculum development and renewal. She leads lecture courses on the subjects "Marketing", "Prices and pricing policy", "International marketing", "Marketing planning", "Entrepreneurship", and for two of the courses she has published textbooks and one teaching aid. She conducts lectures in English to foreign students in the subjects she leads at the Bachelor's and Master's Degrees. She is an academic advisor to graduates. Her exceptional mentoring skills are proven by the fact that there are four doctoral students under her supervision, two of whom are foreigners.

Proof of the competences, professionalism and availability of organizational and management skills is that Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. has held important administrative positions over the years: two consecutive terms as Deputy Dean for Academic Affairs at the Faculty of Economics of SWU "N. Rilski" in the period 2015 - 2023, and since January 2024 she has held the position of Deputy Rector for Educational Affairs - Bachelor Programs and Accreditation at the SWU "Neofit Rilski".

Based on the quantitative and qualitative assessments, it can be concluded that Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. has demonstrated qualities and skills over the years, supported by solid experience, both in research and teaching activities. The comprehensive evaluation of her work confirms that she possesses all the necessary competencies to hold the academic position of "Professor". Her profile fully meets the requirements of the announced competition and will be a significant contribution to the development of the "Business Management and Marketing" Department.

III. Main contributions in the candidate's scientific, scientific-applied and teaching activities

The scientific output of Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. testifies to her ability to identify the latest trends in the fields she does research into and to propose innovative approaches to address challenges. The publications submitted for participation in the competition focus on different problems, and the differences are within the permissible limits and are in accordance with the announced competition.

Evaluation of the monograph - main habilitation thesis

The presented monographic work "Pricing policy of entrepreneurial business" is a scientific study of issues relevant to pricing policy in the context of entrepreneurial activity.

The reviewed work is printed in a volume of 228 pages, of which the main text is 210 pages, and the remaining 18 are composed of an introduction - 3 pages, a conclusion - 4 pages, a description of the content - 2 pages and references - 9 p.

The volume of the monograph is sufficient to present the theoretical, methodological and applied issues related to the pricing policy of the entrepreneurial business. The work is distinguished by a good systematization and presentation of the candidate's knowledge, having built the content of her monographic work, applying appropriate means of scientific knowledge.

The topicality of the monograph is determined by the fact that it deals with issues that will always, including at the moment and in the future, have an increasingly serious manifestation in theory and practice. Bulgarian business needs adequate mechanisms for forming an effective pricing policy. That is why the monograph is particularly valuable for Bulgarian entrepreneurs, as it takes into account the specifics of the local market and offers solutions adapted to the market situation.

Structurally, the monograph is composed of three chapters, in which the

theoretical problems of the price policy of the entrepreneurial business and the factor determination of the price policy of the entrepreneurial business and evaluation of the price policy of the entrepreneurial business are consistently stated. The structure of the monograph meets the formal requirements for ensuring logical consistency and connection of the constituent parts, as regularities are deduced and statements are substantiated. In terms of content, the monograph creates a clear and comprehensive conceptual basis for researching the pricing policy of entrepreneurial business. *In the first chapter*, an in-depth theoretical overview of the price policy in entrepreneurship is made. The role of prices as a strategic tool for business development, as well as the factors affecting the formation and sustainability of price strategies, have been studied. Different types of pricing targets and pricing approaches are examined in detail, and limitations and challenges in choosing the optimal approach are identified. *The second chapter* focuses on the factors that influence the pricing policy of the entrepreneurial business. The analysis shows that despite the abundance of research in the field, there is still a lack of clarity regarding the exact definition and classification of these factors. The chapter examines both internal and external factors affecting pricing, with special attention paid to factors related to consumers' attitude and their price sensitivity. *In the third chapter*, an empirical study is presented, on the basis of which the effectiveness of the price policy of the entrepreneurial business is evaluated. The research covers the period from September to December 2019, and in the course of the analyzes the results of a survey of the entrepreneurial business in the Blagoevgrad region were used. By analyzing the research data, the strengths and weaknesses of the current pricing practice are identified. The research reveals the relationship between pricing policy and the achievement of market objectives, as well as the factors that limit the effectiveness of pricing.

The assessment of the content of the habilitation thesis shows that it is distinguished by high quality research, combining theoretical depth and practical

significance with offering practical solutions for specific problems. The information used is current and accurate. It is characterized by a good presentation of the author's ideas, concepts and points of view. The content is distinguished by clear objectives, well-articulated ideas, accurate use of terminology, knowledge, concepts, and accessible style and presentation. Due to its relevance and originality, this work has the potential to enrich existing scientific knowledge and find practical application in entrepreneurial business.

Assessment of contributions in other publications submitted for the competition

In addition to the main monographic work for participation in the competition, the candidate has submitted 37 other publications. I am convinced that the scientific publications of Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. are the result of her systematic and continuous research activity and are her personal work. In this context, we can consider that these publications demonstrate her original scientific contribution.

According to the thematic orientation, the publications can be divided into the following groups:

- Publications dedicated to marketing and pricing policy
- Publications related to innovation
- Publications concerning competitiveness issues
- Posts related to entrepreneurship

Contributions of the publications in support of the announced competition can be formulated as follows:

1. On the basis of research and achievements in the field of marketing and price policy, basic methodological and methodical positions with a focus on entrepreneurial business have been further developed. (1, 3, 38)

2. The peculiarities and typology of the price goals of the entrepreneurial business, the characteristic features of its price strategies and the factors influencing their character and stability are examined. (1, 38)

3. The interrelationship of marketing research with the process of making marketing decisions has been established and its advantages and key role in crisis conditions have been highlighted. The role of the marketing orientation for the development of the family business is brought out and its components are clarified. The process of strategic marketing management and its problems are analyzed and its role for effective management and sustainable business development is revealed. (3, 9, 21, 29, 32, 36, 37)

4. In relation to competitiveness, the essence and metrics of the corporate image, as well as the essence of the marketing and innovation potential of the enterprises, are examined. Their interrelations and dependencies with competitiveness have been studied. A classification of external competitiveness factors was made, a system of indicators was proposed for analysis and evaluation of their influence, and indicators for analysis and evaluation of marketing potential were determined. (5, 14, 15, 16, 27, 33)

5. Theoretical and practical questions related to the key role of the international marketing activity were developed, and the opportunities it provides for the development of the family business were evaluated. (23, 26)

6. A number of theoretical propositions about entrepreneurship have been summarized and analyzed both conceptually and in its various aspects. On the basis of empirical research, connections and dependencies have been established, main problems have been identified, conclusions have been drawn and specific solutions have been proposed for the future development of entrepreneurial business in the areas under consideration. (2, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 20, 22, 24, 30, 31, 34, 35)

7. Problems of the management of entrepreneurial activity in various sectors have been developed. Basic management issues of the family business are presented and clarified. (4, 7, 13, 17, 20, 22, 30, 34)

8. Theoretical and practical problems of youth and social entrepreneurship, as well as entrepreneurship in the field of culture, have been researched, clarified and systematized (2, 6, 12, 31, 35).

9. The views of the main types of innovation (product, organizational, process and marketing) were derived, analyzed and supplemented, and an assessment was made of the innovations implemented by the entrepreneurial business. A system of indicators for evaluating the innovation potential of family businesses in the field of hospitality in Bulgaria is presented. (10, 11, 34).

10. On the basis of the theoretical statements about the concept of "competencies", the understandings of various authors about the essence, meaning, type and characteristics of entrepreneurial competences have been analyzed. Competences of entrepreneurs in the field of price policy were evaluated. A model of entrepreneurial competencies is proposed. (1, 8, 24)

As a summary, it can be concluded that the scientific contributions presented in the publications are a clear indicator of the high level of research and teaching activity of Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D.

IV. Critical notes and recommendations

I have no critical remarks about the submitted documentation of the candidate, with which she participated in the announced competition. I recommend that Assoc. Prof. Vyara Kyurova, Ph.D. continue her scientific research and development in relation to the indicated three main directions of the scientific specialty. I believe that this would contribute to raising new questions for discussion and research insights that would open perspectives for future research.

V. Conclusion

No irregularities have been detected from the examination of the materials submitted for the competition. The requirements of the applicable laws

and regulations have been complied with.

Based on the analysis and evaluation of the research activity, the presented publications, the significant contributions, as well as the indisputable qualities and competences in the educational and teaching activities, I strongly support the candidacy of Associate Professor Vyara Vasileva Kyurova, Ph.D. for the academic position "professor" in professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Marketing" (Marketing, Price Policy of Entrepreneurial Business, Entrepreneurship).

Blagoevgrad, 20.08.2024

Reviewer:

/Assoc. Prof. Dinka Atanasova Zlateva, Ph.D./